

Utdanningsdirektoratet
E-post: post@udir.no

Asker, 6. mars 2023
Deres ref.: 2021/6408 og 2021/113

NORSKE GRUNNSKOLER • PRIDE • LHBTQ-BASERTE OPPLÆRINGSRESSURSER

Det vises til korrespondanse, jf. referanser vedlagt i lenke.

Etter siste kontakt i juni 2022 ble det offentlig debatt om samme tema, på bakgrunn av brev fra Utdanningsetaten i Oslo kommune til samtlige grunnskoler og videregående skoler om markering av Pride og beskjed fra skoleeier om å sette kjønns- og seksualitetsmangfold på agendaen.

Senere er det kjent at to skoler i Bærum kommune og én skole i Oslo kommune er sertifisert som «*regnbuefyrårn*». Kommunedirektøren i Bærum utreder nå om samtlige grunnskoler i Bærum kommune skal bli regnbuesertifisert. Sertifisering skjer etter retningslinjer som er gitt av Foreningen FRI. Skoler som blir «*regnbuefyrårn*» utarbeider handlingsplan som godkjennes av Foreningen FRI.

Utdanningsdirektoratet viser i brev 2. juni 2022 til flere kompetansemål som kan være relevant ved markering av Pride. Det presiseres fra vår side at ingen av disse kompetansemålene bestrides eller kritiseres. Vårt poeng er at undervisning for å nå kompetansemålene må skje innenfor rammene av opplæringsloven med forskrift, læreplanverk, verdier og menneskerettighetene.

Fra Helge Olav Bugges artikkel «*Folkerettslige bestemmelser vedrørende grunnskolen*», publisert i «*Norsk skolerett*», Universitetsforlaget 1987, siteres følgende fra omtale av EMK første tilleggsprotokoll art. 2, og dom i 1976 i Den europeiske menneskerettsdomstolen i sak som gjaldt dansk sak:

*Domstolen uttalte her prinsipielt at fastsettelsen av skolepensumet i utgangspunktet er et statsanliggende. Annet punktum hindrer ikke at undervisning som direkte eller indirekte berører religiøse eller filosofiske spørsmål, blir gjort til pensum, selv om staten for såvidt må ha en viss plikt til å avveie behovet for slik undervisning mot foreldrenes syn. — Denne tolkningen innebærer at annet punktum ikke setter særlige grenser for **hva** det kan undervises i.*

*Domstolen la derimot til grunn at hovedinnholdet i annet punktum gjelder **måten** pensum presenteres på. Undervisningspensumet må ifølge Domstolen formidles på en «objektiv, kritisk sondrende og pluralistisk måte. Det er forbudt for staten å forfølge en indoktrinerende målsetning som kan sies ikke å respektere foreldrenes religiøse og filosofiske overbevisning».*

I den konkrete saken for snart 50 år fikk klagerne ikke fikk medhold. Det vesentlige er Domstolens presisering av **måten** det undervises på. Problemstillingen fra vår side er at LHBTQ-organisasjoners forståelse og agenda for reform av temaer som kjønn, seksualitet, reproduksjon, familie, foreldreskap, språk og identitet gis mandat til å normere og definere undervisning og kompetansemål. Det medfører at temaene ikke blir formidlet og behandlet på en «objektiv, kritisk sondrende og pluralistisk måte».

Dette skaper konflikt med opplæringsloven og læreplanverket med verdier som kritisk tenkning og refleksjon. Det støtter heller ikke læreplanverkets henvisning til erfaringsbasert kunnskapsgrunnlag, som forutsetter korrekt kunnskap om hvordan menneskerettighetene faktisk er utformet.

Utdanningsdirektoratets brev 2. juni 2022 oppsummerer:

Skolen har et lokalt handlingsrom til å velge å ha en Pride-markering som en måte å belyse og gi kunnskap i tråd med læreplanverket, om f.eks. mangfoldet innen kjønn og seksualitet og for å lære å ta andres perspektiv

Skolen bør i forkant informere om markering av Pride og ha et bevisst forhold til hvordan aktiviteter legges opp slik at disse er i tråd med opplæringsloven og læreplanverket. Dersom skolen velger å markere Pride, bør markeringen legges opp slik at fritaksretten i § 2-3a aktualiseres så sjeldent som mulig. Elever som benytter seg av fritaksretten, skal fortsatt få kunnskap om de aktuelle kompetansemålene, selv om de ikke deltar på hele eller deler av Pride-markeringen på skolen.

Dette er etter vår vurdering ikke tilstrekkelig konkret.

Oslo kommune og Bærum kommune mener åpenbart at Pride-markering er i tråd med forutsetningene som Utdanningsdirektoratet beskriver, og at fritaksretten derfor heller ikke er aktualisert.

Vår vurdering er at Utdanningsdirektoratets premiss om aktiviteter i tråd med opplæringsloven og læreplanverket ikke er ivaretatt. Dette begrunnes fordi feiring og markering er obligatorisk, ressurser og materiell krever en normerende og definerende funksjon på kompetansemålene, signalene fra Oslo kommune til skolene i Oslo og offentligheten, og kjent handlingsplan godkjent av Foreningen FRI.

Vedlagt følger anmodning til Statsforvalteren i Oslo og Viken om å iverksette tilsyn med Oslo kommune, og brev til Bærum kommune om planene for gjennomgående regnbuesertifisering. Det understrekes at det foreløpig verken foreligger svar fra Statsforvalteren eller fra Bærum kommune.

Utdanningsdirektoratet er ikke tilsynsmyndighet for kommunal grunnskole, men grunnlaget for tidligere svar fra Utdanningsdirektoratet i vedlagte brev datert 4. november 2021 er endret:

Vi kjenner ikke til hvordan skoler i Norge markerer Pride.

I løpet av halvannet år etter dette svaret antas det at direktoratet har oppdatert kunnskap om hvordan skoler i Norge markerer Pride og hvordan organisasjonene som eier, arrangerer og deltar i Pride i økende grad er aktører og premissleverandører for skolenes undervisning.

Som forvaltningsmyndighet kan Utdanningsdirektoratet bli konsultert av kommuner, skoler, familier, statsforvaltere og andre som på forskjellige måter og med varierende ståsted søker veiledning og vurdering av forhold vedr. skolenes deltagelse i Pride og anvendelse av ressurser fra eksterne grupper.

Utdanningsdirektoratet har publisert støtteressurs og veiledning som ifølge direktoratet viser hvordan temaene kjønn og seksualitet er en del av Kunnskapsløftet 2020. Veiledningen hevder at:

Elevene trenger å lære om og forstå verdien av kjønns mangfold».

Det vises også til LHBT+-ordlisten hos Bufdir med begreper som er definert av Foreningen FRI, Skeiv ungdom og Pasientorganisasjonen for kjønnsinkongruens. Begrepet «kjønns mangfold» har en rekke implikasjoner som i seg selv kan være gjenstand for legitim kritisk refleksjon.

Deler av veiledningen til undervisning om kjønn og seksualitet synes å være influert av samme verdier og agenda som har utløst våre henvendelser til Bærum kommune og til Statsforvalteren i Oslo og Viken.

Dette gir usikkerhet om habiliteten ved tidligere svar fra direktoratet til oss.

Når Utdanningsdirektoratet er uklare i svar om obligatorisk deltagelse i Pride, er det usikkert om svaret er forankret i veiledningen, som viser til kjønns- og seksualitetsmangfold og LHBTQ-organisasjonens ordliste, eller opplæringslovens og læreplanverkets verdier, prinsipper og kompetansemål.

Denne usikkerheten kan også komme til å hefte ved eventuell veiledning, vedtak og saksbehandling fra Utdanningsdirektoratet overfor kommuner, skoler, elever, familier, fagorganisasjoner, pedagogisk personale, statsforvaltere, media og andre som er i kontakt med direktoratet om disse temaene.

OPPSUMMERT

1. Tilsvarende veiledning som er utarbeidet for skolegudstjenester må utarbeides for skolenes håndtering av Pride og møte med organisasjoner som har formål knyttet til brudd på normer for kjønn og seksualitet. Samme hensyn og prinsipper må ivaretas ved slik veiledning.
2. I november 2021 opplyste Utdanningsdirektoratet at det ikke kjente til hvordan skoler i Norge markerer Pride. Direktoratet må iverksette en systematisk innhenting av informasjon om dette fra alle landets kommuner og skoleeiere. Informasjonen må også omfatte omfanget av skolenes anvendelse av ressurser, programmer og materiell levert av organisasjoner med tilsvarende formål, arbeidsprogram og politisk plattform som eieren og arrangøren av Pride, og i hvilket omfang disse aktørene og deres ressurser er normerende og definerende for undervisningen.
3. Utdanningsdirektoratets faglige og objektive funksjon og habilitet som forvaltningsmyndighet med ansvar for opplæringsloven og læreplanverket må være ubetinget i situasjoner der direktoratet blir konsultert av kommuner, skoler, elever, familier, fagorganisasjoner, pedagogisk personale, statsforvaltere, media og andre for veiledning, saksbehandling og vedtak.

Med vennlig hilsen
VERDIALLIANSEN

Jan Harsem, daglig leder

VEDLEGG:

- [KORRESPONDANSE MELLOM UTDANNINGSDIREKTORATET OG VERDIALLIANSEN PR 020622](#)
- [ANMODNING TIL STATSFORVALTEREN I OSLO OG VIKEN OM TILSYN MED OSLO KOMMUNE](#)
- [BREV TIL BÆRUM KOMMUNE VEDR REGNBUESERTIFISERING AV ALLE SKOLER I KOMMUNEN](#)
- [UTDANNINGSDIREKTORATETS STØTTERESSURS TIL UNDERVISNING OM KJØNN OG SEKSUALITET](#)
- [UTDANNINGSDIREKTORATETS HENVISNING TIL LHBT+ ORDLISTE BUFDIR FRI SKEIV UNGDOM](#)
- [UTDANNINGSDIREKTORATETS VEILEDNING OM SKOLEGUDSTJENESTER](#)
- [HELGE OLAV BUGGE: FOLKERETTLIGE BESTEMMELSER VEDR GRUNNSKOLEN SIDE 444-445](#)

VERDIALLIANSEN

[Nettverk for menneskerettigheter og kristne verdier](#)

ORG.NR.: 913 714 547

POST: Postboks 23 • 1371 Asker • Norge

WEB: www.verdialliansen.no / **FACEBOOK:** <https://www.facebook.com/verdialliansen>

EPOST: post@verdialliansen.no / **TLF.:** 95 77 11 99